MAATALOUS

Muutoksen pitäisi lähteä kuluttajista, suomalaisen tuotteen on oltava reilusti tuontia kalliimpaa. **VUOHITILALLINEN ANTTI UOTILA, PÖYTYÄ**

Rehuvehnän hinta hipoo ennätyksiä

Viljojen hinnat vahvistuivat Euroopassa leipä- ja rehuvehnien vetäminä viime viikolla. Rehuvehnää noteeraavassa Lontoon pörssissä tehtailtiin uusia ennätyksiä, kun toukokuun 2013 futuuri pomppasi perjantaina historiallisen korkealle, 274 euroon tonnilta.

Myös lähimmät johdannaishinnat vahvistuivat. Pariisissa leipävehnän marraskuun futuuri kiipesi viikossa viisi euroa tonnilta päätyen 269,5 euroon. Heinäkuun hintapiikistä jäätiin enää 25 senttiä.

Vehnämarkkinoilla eletään yhtä kuluvan satovuoden kulminaatiopistettä. Mustanmeren tarjonta on loppumassa ja kysyntä siirtyy Eurooppaan ja Amerikkaan, minkä on tulkittu tukevan hintoja.

Ukraina kielsi vehnän viennin edellisviikolla ja Venäjä puolestaan jarruttaa viljan kuljetuksia satamiin. Tuoreen WTO-jäsenyyden takia Venäjä ei halua kieltää vientiä, vaikka varmuusvarastoja puretaan jo.

Länsi-Euroopasta on viety vehnää viime vuotta vilkkaammin ja pian puolet vientimahdollisuuksista on käytetty, vaikka vasta kolmannes markkinointivuodesta on takana.

Tällä menolla EU:n vehnälaarit tyhjenevät viimeistään helmi–maaliskuussa.

Hankalat säät lisäävät epävarmuutta. Ranskassa ja Englannissa kärsitään märkyydestä ja aikaisesta talventulosta. Ranskassa maissista on edelleen liki kolmannes korjaamatta, kun yleensä korjuuta lopetellaan marraskuun alussa.

Samasta syystä syysviljojen kylvöt ovat myöhässä eivätkä syystyöt juuri edenneet viime viikolla.

Australiassa kärsitään kuivuudesta ja vehnäsato on jäämässä lähes kolmanneksen viime vuodesta. Yhdysvaltojen vehnävyöhykkeelläkin on kuivaa ja syysvehnien orastuminen on heikointa sitten vuoden 1985, jolloin kasvustoarvioita alettiin julkaista.

Argentiinassa ja Etelä-Brasiliassa märkyys viivyttää soijan ja maissin kylvöjä.

Mustanmeren ympäristössä tilanne on Länsi-Eurooppaa lohdullisempi. Syyskylvöt on Ukrainassa tehty ja pääosa oraista voi hyvin.

Suomessa viljahintojen loiva nousu jatkuu. Maaseudun Tulevaisuuden tämän viikon seurannassa on 73 ostotarjousta, joista nousua on 13 tarjouksessa ja laskua kahdessa. Korotukset painottuvat ohraan ja rehuvehnään. Raisio korotti luomuhintojaan. Myös valkuaiskasvien hinnat vahvistuivat.

VEIKKO NIITTYMAA

Viljojen ostohintoja euroa/tonni, alv 0 %
Osa hinnoista päivän hintoja, osa viikkohintoja

Vehnä	
Agrimarket	234 ↓
Avena	235 ↔
Fazer 1)	237 ↓
Helsingin Mylly	230-237 ↔
Kesko (valk. väh. 12,0 %) 2)	222-228 ↔
Kinnusen Mylly	235 ↔
Myllyn Paras	227 ↔
Raisio (sakol. 180-219)	230 ↑
(sakoluku 220-)	232-236 ↔
Y-maatalous 3)	230 ↔
Viking Malt (Amaretto)	220 ↔
Luomuvehnä	
Agrimarket	340 ↔
Fazer (valk. väh. 12 %)	340 ↔
Raisio	360 ↑
Rehuvehnä	
Agrimarket	219-220 ↔
A-Rehu	223 ↑
Avena	220 ↔
Kesko 2)	207-222 ↔
Kinnusen Mylly	215 ↔
Raisio	214-222 ↔
Y-maatalous	220 ↔
Luomurehuvehnä	
Agrimarket	275 ↔
Raisio	280 ↑
Rehuohra	
Agrimarket	197-207 ↑
Altia	207 ↔
A-Rehu	210 ↑
Avena	190-203 ↔
Genencor International - entsymiohra	205 ↔
Kesko 2)	190-205 ↔
Kinnusen Mylly	215-220 ↔
Raisio	210-220 ↔
Y-maatalous	200 ↔
Mallasohra	
Agrimarket 4)	219 ↔
Avena	218 ↑
Raisio	220-222 ↔
SGC (Prestige)	210 ↔
Viking Malt (mallas- ja entsyymiohra)	218 ↔
Luomumallasohra	
Raisio	400 ↔
Viking Malt	399 ↔
Luomuohra	
Agrimarket	295 ↔
Kinnusen Mylly	305 ↔
Raisio	310 ↑
Suurimo-ohra	
Raisio	220 ↔
Rehukaura	
Agrimarket	185 ↔
–vienti	190-196 ↔
A-Rehu	185 ↔
Avena	181-193 ↔
Kesko 2)	178-188 ↔
Kinnusen Mylly	187 ↔
Raisio	180-188 ↔
Y-maatalous	195 ↔
Suurimokaura	
Helsingin Mylly	200 ↔
Myllyn Paras	205 ↔
Raisio	196-205 ↑
Luomukaura	
Agrimarket	285 ↔
Avena	255 ↔
Helsingin Mylly	270 ↔
Kesko 2)	285 ↔
Raisio	300 ↑
Luomurehukaura	
Agrimarket	255 ↔
Kinnusen Mylly	260 ↔
Raisio	270 ↑
Ruis	
Agrimarket	225 ↔
Avena	225 ↑
Fazer 5)	227 ↔
Kinnusen Mylly 6)	232 ↔
Myllyn Paras	230 ↔
Raisio	227 ↔
Luomuruis	
Agrimarket	385 ↔
Fazer	405 ↔
Helsingin Mylly	380 ↔
Kinnusen Mylly	400 ↔
Raisio	380 ↑
Kevätrypsi ja -rapsi	
Avena	466-474 ↔
Raisio	471-480 ↑
Luomurypsi ja -rapsi	
Raisio	650 ↔
Härkäpapu	
Agrimarket	260 ↑
Raisio	270 ↑
Luomuhärkäpapu	
Agrimarket	370 ↔
Kinnusen Mylly	375 ↔
Raisio	380 ↑
Rehuherne	
Agrimarket	230 ↑
Raisio	240 ↑
Luomurehuherne	
Agrimarket	370 ↔
Raisio	380 ↑

Hinta noussut ↑ pysynyt ennallaan ↔ laskenut ↓ viikon takaisesta.

1) Sako vähintään 180.
2) Hinnasta vähennetään välityspalkkio.
3) Valkuainen vähintään 12 %. 242 euroa, jos valk. väh. 14 %.
4) Barke,Tipple.
5) Sako vähintään 60.
6) Sako vähintään 80, hlp 71.

Hintatiedot ostajilta

Kotimaisen vuohenjuuston tulevaisuus vaakalaudalla

Vuohenmaidon tuotannosta on luopunut lyhyen ajan kuluessa moni tila, ja muutama harkitsee samaa. Suomenvuohi saattaa kadota, jos tuotanto hiipuu.

Huoli kalvaa Suomen pientä vuohituottajien joukkoa.

”Huonoja uutisia kuuluu melkein jatkuvasti”, Suomen vuohiyhdistyksen puheenjohtaja **Jani Sivunen** Ilmajoelta harmittelee.

”Jos lopettavien eläimille ei löydy uutta paikkaa, ne tekevät ison loven valmiiksi melkein uhanalaiseen suomenvuohirotuun.”

Myös koko sektori kärsii jo pienuuden kiroista.

Käytössä ei ole esimerkiksi samanlaisia tietojärjestelmiä kuin suuremmilla tuotantosuunnilla.

Tuottajien pieni joukko on pääosin niin kiireistä ja työllistettyä, ettei yhteisten asioiden hoitamiseen tahdo jäädä aikaa. Edunvalvonta jää vähiin.

Uusista yrittäjistä ei löydy helposti pelastusta, sillä alalle on haastavaa tulla. Sopimustuotantoa on vain Juustoportilla, joka ottaa uusia tuottajia korkeintaan nykyisen keräilyreitin varrelta.

Kuttutuen saamiseksi tuottajan on pystyttävä osoittamaan maidolle jatkojalostuspaikka. Keräilyreitin ulkopuolella se tarkoittaa juustolan perustamista. Se on iso investointi, eikä sovi kaikille.

”Kunnioitan niitä, jotka osaavat ja jaksavat tehdä juustoja. Minulle sopii yhteistyö Juustoportin kanssa”, Sivunen sanoo.

Sukulinjat lähenevät toisiaan

Yksi ahkerista juustontekijöistä on Saloniemen Juustola Laitilassa.

Riitta Saloniemi on kasvattanut vuohia lähes 20 vuotta.

”Muutosta ei ole tullut, tai jos on, niin huonompaan suuntaan.”

Hän kaipaisi edes eläinrekisteriä, josta pystyisi tarkistamaan sukulinjoja. Jalostus on ruutuvihon varassa. Lisähaastetta tuovat pienessä populaatiossa toisiaan lähenevät sukulinjat.

Keinosiemennystäkään ei ole.

Saloniemi ihmettelee, missä viipyy eläingeenivaraohjelman mukainen pukkien siemennesteen kerääminen.

”Se pitäisi saada käyntiin, mutta aikataulusta ei ole tietoa.”

Alkuun pienellä investoinnilla

Vuohet kiinnostavat Sivusen ja Saloniemen mukaan monia uusia yrittäjiä, mutta into lopahtaa usein maidon jatkojalostuksen haasteisiin.

”Kaikki karjaihmiset eivät ole juustomestareita”, Saloniemi toteaa.

Jos maidolle löytyisi ostaja, vuohitalouden aloittaminen olisi melko helppoa. Alkuun pääsee pienillä investoinneilla, esimerkiksi vanhoja sikaloita ja kanaloita voi hyödyntää.

”Lisäksi vuohi on melko helppo eläin ja maitotuotteet sopivat monille allergisille.”

Suomenvuohen vahvuuksiksi yrittäjät listaavat vaatimattomuuden, sitkeyden, hedelmällisyyden, terveyden ja hyvän maitotuotoksen kokoon nähden.

”Rodun vaaliminen on erittäin tärkeää. Risteyttämällä se katoaisi hetkessä”, Sivunen kauhistelee.

Kuttutukea hakeneet tilat ja tukikelpoiset kutut 2008–2012

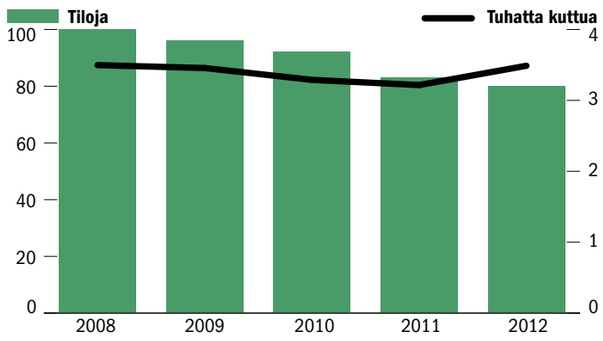

Vuohien määrä 1990–2011

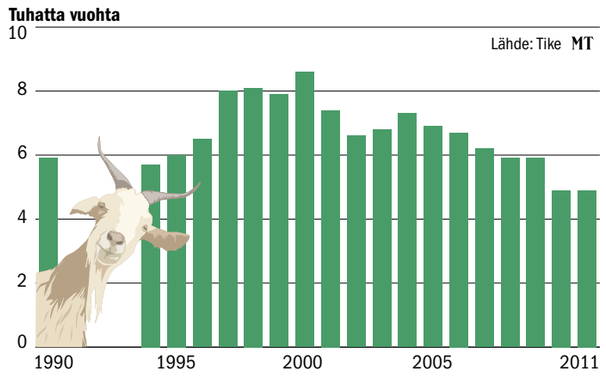

Erikoisuus vuohen valtti

Sivusen mielestä vuohitalouden onni on, että erikoinen on muotia.

”Toivottavasti ihmiset innostuisivat muustakin kuin maidosta. Se voisi lisätä tuotantoa ja vuohien määrää.”

Sivunen tarkoittaa muun muassa vuotia, lihaa ja saippuoita. ”Liha on tosi hyvää, mutta kanavia myyntiin on vähän.”

Pääosa vuohitiloista lopettaa pukkikilit heti syntymän jälkeen.

Saloniemi on muutamana vuonna kasvattanut pukit lihaksi ja markkinoinut pääkaupunkiseudun ravintoloihin. Hän toivoo, että kileille löytyisi erillisiä jatkokasvattajia.

”Niiden meno Honkajoelle on turhuutta.”

Myös nykyisten tuotteiden kulutus voisi kasvaa. ”Juustoja on jo hyvä ja laadukas valikoima. Epäilevienkin kannattaisi maistaa”, Sivunen kehottaa.

Huono tunnettuus hankaloittaa

Sastamalalainen vuohenmaidontuottaja **Erkki Väisänen** pitää yhtenä vuohitalouden ongelmana heikkoa tunnettuutta.

Vuohta ei aina mielletä tuotantoeläimeksi, eivätkä kaikki kuluttajat edes tiedä, että kotimaisia vuohenmaitotuotteita on saatavilla. Lisäksi vuohi sekoitetaan välillä lampaaseen.

”Pitäisi saada tietoisuuteen, että Suomessa on yhä tiloja jotka saavat vuohista elannon.”

Hän arvelee määräksi noin parikymmentä.

Väisänen pelkää, että vuohisektori on ajautumassa kriisiin. Lyhyessä ajassa kustannukset ovat nousseet noin 70 prosenttia ja maidon hinta tippunut hieman.

Pärjätäkseen on karsittava kaikesta mahdollisesta, mutta sekään ei tahdo riittää.

”On mietittävä uusia ratkaisuja. Jos maidon tuottaminen ei riitä, sitä on ryhdyttävä jalostamaan itse.”

Positiivista on, että kysyntää maidolle riittää.

TERHI TORIKKA

LUVUT

Suomen vuohet

Suomessa oli 7 263 vuohta lokakuun lopussa Eviran vuohirekisterin mukaan.
Suomenvuohia oli 6 689 eli noin 92 prosenttia vuohista. Risteytyksiä oli 148 ja muita rotuja 77. Rotutieto puuttuu tai on tuntematon 349 vuohella.
Suomen vuohiyhdistyksessä on noin 80 jäsentä. Suuri osa on harrastajia, joilla on muutama vuohi.
Elannon vuohitaloudesta saa tuottajien arvion mukaan noin 20 tilaa.
Vuohenmaidon jalostajia, joilla on laitoslupa on Pienjuustolayhdistyksen tiedon mukaan 12. Suurin on Juustoportti.
Lähde: Evira, vuohituottajat

Kuttutila harkitsee luopumista

PÖYTYÄ (MT)
Hetki rohkeita hyppyjä, loikkia ja reipasta sorkkien kopinaa. Seuraavaksi alkaa tyytyväinen kauran rouskutus. Silloin **Henna Uotila** lukitsee lypsyaseman parren, jotta kutut pysyvät lypsyn ajan aloillaan.

Lypsylle mahtuu yhtä aikaa 36 kuttua. Kaikkiaan lypsettäviä on 160, joten työssä vierähtää pari tuntia kerrallaan.

Maitoa tulee yhdestä kutusta pari–kolme litraa päivässä. Juustoportin auto noutaa Pöytyän Yläneellä sijaitsevan Uotilan tilan maidon kolme kertaa viikossa.

Vuohenmaidosta maksetaan suunnilleen samaa hintaa kuin lehmänmaidosta.

”Suhteellisesti tuottamisessa on enemmän työtä, vaikka vuohi on pienempi ja syö vähemmän”, **Antti Uotila** sanoo.

Heikko tuotto suhteessa työmäärään on alkanut pikkuhiljaa hiertää 13 vuotta vuohenmaitoa tuottanutta pariskuntaa.

He harkitsevat lopettamista ja eläimet ovat myytävänä.

Aikaa tai tuloja

Uotiloita houkuttaa lopettamiseen ajan puute ja tukipolitiikka.

Kymmenessä vuodessa kuttutuki on AB-alueella laskenut 160 eurolla eläinyksikköä kohden.

”Koko ajan on pitänyt laajentaa, jotta pärjää. Maidon hinnalla ei pysty tuottamaan.”

Kolmen lapsen vanhemmat haluaisivat ehtiä harrastaa lasten kanssa ja elää samassa päivärytmissä kuin pääosa suomalaisista.

”Jos tuki olisi kuin ennen, välillä voisi palkata jonkun töihin ja pitää vapaata. Pitäisi olla muutakin kuin työ”, isäntä huokaa.

Yksi vaihtoehto olisi, että maidosta maksettaisiin selvästi nykyistä paremmin. Melkein 10 senttiä lisää litralta olisi tarpeen.

”Muutoksen pitäisi lähteä kuluttajista, suomalaisen tuotteen on oltava reilusti tuontia kalliimpaa”, Antti Uotila linjaa.

Tila on laskenut, voisiko pukkikilien kasvatus lihaksi tuoda lisätuloja.

”Ei näyttäisi kannattavan. Markkinoita olisi lähinnä pääkaupunkiseudulla.”

Markkinointi taas vaatisi aikaa, josta on pulaa.

Sukusiitoksen haasteet

Monelle vuohitilalle vaikeuksia aiheuttaa sopivan astujapukin löytäminen.

Uotilat ovat vielä löytäneet pukin melko helposti, koska katrasta on kasvatettu omien kuttujen jälkeläisillä

”Niillä, jotka ovat ottaneet kuttuja monelta tilalta, on hankalampaa.”

Joillakin harrastelijoilla olisi harvinaisia sukulinjoja. Isot vuohitilat eivät kuitenkaan voi ostaa niitä, sillä harrastajat eivät yleensä ole mukana isoille pakollisessa maedi visna -tautiseurannassa. Seuranta on pienille toimijoille maksullinen.

KALLE SÄRKKÄ

Henna Vainio kehuu suomenvuohia sosiaalisiksi.

”Eikö tässä voitaisi jotenkin joustaa”, Henna Uotila pohtii.

Eri rotuisten pukkien käyttö ei tule kyseeseen, koska alkuperäisrotutuki on tärkeä. Lisäksi risteyttäminen tekisi puhtaan suomenvuohen entistä uhatummaksi.

TERHI TORIKKA